

مؤلفه های تأثیرگذار بر درک اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه از کیفیت اطلاعات وبی بر اساس مدل CC/LC IQ

نسبیه انصاری

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی

داریوش مطلبی *

دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام شهرری

محمد کاظم حمزه‌پور

دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی

استادیار بازنشسته دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن

دریافت: ۹۳/۹/۰۱

پذیرش: ۹۵/۳/۲۶

مقاله برای اصلاح به مدت ۱۱ ماه دست‌پدیدآوران بوده است.

فصلنامه علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
شاپا(چاپی) ۸۲۲۳-۲۲۵۱
شاپا(الکترونیکی) ۸۲۳۱-۲۲۵۱
نماه در SCOPUS، LISA و ISC
<http://jlist.irandoc.ac.ir>
دوره XX | شماره X | صص XX-XX
۱۳XX X

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

دورن متن:

(انصاری، مطلبی و حمزه‌پور، زودآیند)

در فهرست منابع:

انصاری، نسبیه، داریوش مطلبی و محمدکاظم حمزه‌پور. زودآیند. مؤلفه‌های تأثیرگذار بر درک اعضای هیأت علمی دانشگاه از کیفیت اطلاعات وبی بر اساس مدل CC/LC IQ. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات.

<http://Jipm.irandoc.ac.ir> (دسترسی در

روز/ماه/سال)

چکیده: پژوهش حاضر با هدف شناسایی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر درک اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه از کیفیت اطلاعات وبی، بر اساس مدل CC/LC IQ انجام شد. روش پژوهش پیمایشی-توصیفی و جامعه آماری اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه بود. از بین ۳۶۷ نفر، با استفاده از فرمول کوکران، ۱۲۴ نفر حجم نمونه و به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. پرسشنامه درک کیفیت اطلاعات وبی نایت (۲۰۰۷) تهیه و استفاده شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از آزمون‌های فریدمن، آنوای یک‌راهه و آزمون تی-تست مستقل تجربه و تحلیل شد. نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی مقوله‌های چهارگانه کیفیت اطلاعات نشان داد کیفیت بافتی اطلاعات مهم‌ترین مقوله و کیفیت بازنمو اطلاعات کم‌اهمیت‌ترین مقوله از نظر کاربران بوده‌اند. کیفیت دسترس‌پذیری اطلاعات کیفیت ذاتی اطلاعات نیز به ترتیب در رده‌های دوم و سوم اهمیت قرار داشته‌اند. همچنین مؤلفه های ثبات و کارآیی و منحصر به فرد بودن به ترتیب دارای بیشترین و مؤلفه های موجود بودن، صحت و دسترس‌پذیری به ترتیب دارای کمترین اهمیت برای کاربران به هنگام ارزیابی کیفیت اطلاعات وبی بودند. سطوح معناداری به دست آمده نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وبی و تفاوت‌های فردی کاربران (حوزه تخصص، رتبه علمی، سن و جنسیت) وجود ندارد و فرضیه‌های پژوهش در هر چهار مورد رد شد. نتایج بدست آمده از این پژوهش تفاوت‌های چشمگیری را در رتبه‌بندی معیارهای کیفیت اطلاعات با پژوهش‌های دیگر نشان می‌دهد، لذا می‌توان استدلال کرد که اهمیت معیارها؛ کیفیت اطلاعات از نظر استفاده‌کننده، بر اساس آنچه که فرد به طور ایده‌آل مناسب می‌داند،

آنچه که فرد فکر می کند که بر قضاوت او در مورد کیفیت اطلاعات تاثیر گذار است و آنچه که فرد در عمل مورد توجه قرار می دهد متفاوت است.
کلیدواژه‌ها: درک کیفیت، کیفیت اطلاعات وبی، مدل CC/LC IQ، وب جهان-گستر، اعضای هیأت علمی، دانشگاه اورمیه.

*پدیدآور رابط dariushmatlabi@yahoo.com

۱. مقدمه

نیاز انسان به ارتباط با خود، جهان خارج و دیگر هم‌نوعانش، او را وادار می کند که از «اطلاعات» استفاده کند. به عبارت دیگر، انگیزه انسان برای ایجاد رابطه، خواه با خود و خواه با دیگران و یا جهان پیرامونش سبب می شود به عنصر اطلاعات متوسل شود (فدایی عراقی ۱۳۸۴: ۹۰). امروزه تولید اطلاعات به سبب افزایش روابط انسانی در سطح ملی و بین‌المللی به شدت افزایش یافته است. دو فضای شدن در دنیای کنونی به واسطه حضور فن‌آوری‌های جدید (به ویژه اینترنت)، چالش‌های جدیدی فراروی روابط انسانی قرار داده است (عاملی ۱۳۸۲: ۱۵-۱۸) و شبکه جهانی اینترنت به یکی مهم‌ترین ابزارهای تعاملات انسانی و انتشار اطلاعات و به عبارتی دیگر، به مهم‌ترین آنها تبدیل شده است و وب‌جهان گستر هم به خاطر کاربرد روزافزون خود و همچنین در حکم واسطه کاربر تمام ابزارهای اینترنت، تقریباً معادل اینترنت شناخته می شود.

توجه به حجم اطلاعاتی که در محیط وب گنجانده می شود نیز حائز اهمیت است. بمباران اطلاعاتی، به تعبیر برخی از نویسندگان، باعث شده است در محیط وب فرصت کمی برای نفس تازه کردن وجود داشته باشد. واتس^۱ معتقد است به علت حجم زیاد و انبوه اطلاعات در فضای اینترنت، افراد باید بیشتر وقت خود را صرف صید اطلاعات کنند تا استفاده از آن. وی معتقد است افراد ۸۰ درصد وقت خود را برای یافتن اطلاعات، ۱۰ درصد برای نظم‌دهی و فقط ۵ درصد را برای تصمیم‌گیری صرف می کنند (واتس، ۱۹۹۴ نقل از نیکلاس^۲، ۱۳۹۰: ۹۲)؛ لذا فرصت افراد برای هضم و استفاده از اطلاعات در این محیط به شدت کاهش می‌یابد. به همین جهت برای بسیاری از افراد اینترنت مترادف با اضافه‌بار اطلاعاتی است. نیکلاس (۱۳۹۰: ۹۳)، عضو انجمن

¹ Watts

² Nicholas

جامعه اطلاعاتی با اشاره به این مشکل می گوید: «اطلاعات آنقدر زیاد است که آدم احساس می کند خیلی مطلع شده است».

در چنین وضعیتی، کاربران در شناخت اطلاعات معتبر از نامعتبر با مشکلاتی مواجه می شوند و چه بسا استفاده از منابع تحت وب را با وجود ارزشمندی منابع موجب اتلاف وقت دانسته و رها کنند. لذا دسترسی صرف به اطلاعات کافی نبوده و اطمینان از کیفیت اطلاعات موجود از اهمیت بالایی برخوردار است. "کیفیت اطلاعات" از سوی صاحب نظران مختلفی تعریف شده است که شباهت زیادی بین آنها وجود دارد. برآورده ساختن و پیشی گرفتن از انتظارات کاربران، کیفیت نامیده می شود. در این تعریف، رضایت کاربران اولویت دارد و چون انتظارات کاربران متفاوت است، دادن تعریفی جامع و ثابت از کیفیت امکان پذیر نبوده و بسته به انتظارات کاربران تغییر می کند (جعفرنژاد و مهدوی ۱۳۸۶). از دیدگاه شانکس و کاربیت کیفیت اطلاعات باید درون بافتاری که تولید می شود بررسی شود (Shank and Corbitt 1999)، در حالی که کاتراتاناکول و دیگران معتقدند کیفیت اطلاعات باید بر حسب قصد استفاده از آن اطلاعات بررسی شود (Katerattankul and et al. 1999).

بنابراین، با توجه به مفاهیم ارائه شده، تعیین کیفیت اطلاعات نمی تواند مستقل از نقطه نظر کاربران باشد. در بررسی کیفیت اطلاعات وب، شاخص های معینی از دیدگاه کاربران سنجیده می شود تا مشخص شود آنان با کدام شاخص های کیفی از اطلاعات تحت وب استفاده می کنند. اعتبار، دقت، به روز بودن، مرتبط بودن و قابلیت استفاده (مفید بودن) چند معیار از ۱۶ معیاری است که تا کنون توسط محققان مورد بررسی قرار گرفته است (Wang and Strong 1996; Naumann and Rolker 2000; Liu and Chi 2002; Knight 2007).

یکی از مدل های بسیار مهمی که برای تعیین کیفیت اطلاعات وبی مطرح شده است، مدل CC/LC IQ^۱ «نایت^۲» است که در این پژوهش از آن برای تعیین کیفیت اطلاعات استفاده می شود (Knight 2007). این مدل با تلفیق چندین مدل و عرضه چارچوبی دقیق تر درباره کیفیت اطلاعات، این امکان را برای پژوهشگران فراهم می آورد تا به بررسی ادراک کاربران از کیفیت اطلاعات بپردازند. مدل CC/LC IQ دارای ۱۶ مؤلفه در ۴ قالب می باشد که عبارتند از: ۱- کیفیت

¹ The Combined Conceptual Life-Cycle Model of Information Quality

² Knight

ذاتی اطلاعات^۱ (قابلیت اعتماد، صحت، عینیت، قابلیت باورپذیری)؛ ۲- کیفیت بازنمون اطلاعات^۲ (موجز بودن، کامل بودن، ثبات، قابلیت فهم)؛ ۳- کیفیت دسترس‌پذیری اطلاعات^۳ (دسترس-پذیری، سودمندی، تأثیر/کارآیی، امنیت)؛ و ۴- کیفیت بافتی اطلاعات^۴ (روزآمد بودن، منحصر به فرد بودن، ربط، دامنه/عمق).

این مدل بر این فرض است که مؤلفه‌های کیفیت اطلاعات مستقل از یکدیگر نیستند و هر چهار قالب یا مقوله از یکدیگر تأثیر می‌پذیرند و به یکدیگر مرتبط‌اند و همچنین بررسی می‌کند چگونه تفاوت‌های فردی کاربران بر ادراک آنها از کیفیت اطلاعات اثر می‌گذارد. چون پژوهشگران و اعضای هیأت علمی نقش غیر قابل انکاری در استفاده و تولید اطلاعات در فرآیندهای آموزشی و پژوهشی دارند و منابع تحت وب یکی از منابع مورد استفاده آنهاست، اطلاعات موجود در صفحات وب و کیفیت این اطلاعات برای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در مقایسه با سایر اقشار جامعه اهمیت بیشتری دارد؛ چرا که این گروه ممکن است بیش از دیگران از اطلاعات وبی به قصد آموزش و پژوهش استفاده کنند. در مطالعه حاضر تلاش شده است تا دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه درباره کیفیت اطلاعات وب بر اساس مدل CC/LC IQ مورد مطالعه قرار گرفته و تأثیر تفاوت‌های فردی (حوزه تخصص، رتبه علمی، سن و جنسیت) بر درک آنان از کیفیت اطلاعات وبی بررسی شود.

۲. پیشینه پژوهش

جستجو در پژوهش‌های انجام شده در ایران و خارج از ایران که به مطالعه و ارزیابی صفحات وب پرداخته‌اند، نشان می‌دهد بیشتر پژوهش‌ها به ارزیابی صفحات وب اختصاص یافته‌اند و درصد کمی از آنها به موضوع مطالعه حاضر، یعنی ارزیابی کیفیت اطلاعات وبی از منظر کاربران مربوط می‌شوند. پژوهش‌های انجام شده را می‌توان به ۳ دسته عمده تقسیم کرد.

دسته اول به مطالعاتی اختصاص دارد که صفحات خانگی را از نظر ساختاری و رعایت استانداردهای طراحی صفحات (نظیر صحت اطلاعات، اعتبار نویسندگان، به‌روز بودن اطلاعات،

¹ Intrinsic IQ

² Representational IQ

³ Accessibility IQ

⁴ Contextual IQ

تعاملی بودن اطلاعات و عینیت اطلاعات، ناوبری، کارآمدی و جامعیت و مانعیت و... و نقاط قوت و ضعف آنها مورد مطالعه قرار داده‌اند (ایلخانی ۱۳۷۹؛ رضایی شریف آبادی و فرودی ۱۳۸۰؛ محمد اسماعیل ۱۳۸۳؛ مرادمند ۱۳۸۴؛ پشوتن ۱۳۸۶؛ برادر و نجفی نیا ۱۳۸۷؛ مردانی و دیگران ۱۳۹۱؛ فرج پهلوی ۲۰۰۲ به نقل از عصاره و پاپی، ۱۳۸۷ و تامروس و همکاران^۱ ۲۰۰۳).

دسته دوم، صفحات خانگی را از نظر معیارهای کیفیت اطلاعات وبی مورد مطالعه قرار داده‌اند و در مواردی، الگوهای مفهومی کیفیت اطلاعات وب در این پژوهش‌ها ارائه شده است (Wang and Strong 1996; Shanks and Corbit 1999; Kahn and others) 2002; Liu and Chi 2002; Klein 2002; Eppler and Muenzenmayer 2002; Stvilia and others 2005).

در نهایت، دسته سوم به مطالعاتی اختصاص یافته است که به بررسی صفحات خانگی از نظر فهم کاربران از کیفیت اطلاعات وبی توجه کرده‌اند (Knight 2007 و دهقان ۱۳۸۹) و این مطالعات با مطالعه حاضر همخوانی بیشتری دارد. نایت در پژوهشی با عنوان «درک کاربران از کیفیت اطلاعات در رابطه با رفتار بازیابی اطلاعات در وب»، به بررسی درک کاربران از اطلاعات با توجه به «تفاوت های فردی آنها» پرداخت و این همان ویژگی است که این دو مطالعه و مطالعه حاضر را از سایر مطالعات موجود متمایز می‌کند. پژوهش نایت نشان داد مؤلفه‌های مقوله کیفیت ذاتی اطلاعات بیشترین اهمیت و مقوله کیفیت بافتی اطلاعات کمترین اهمیت را در درک کاربران از کیفیت اطلاعات داشته است (Knight 2007). آخرین پژوهش در این مقوله مطالعه دهقان (۱۳۸۹) است که بررسی میزان آشنایی و کاربرد معیارهای کیفیت اطلاعات وب از منظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز بوده است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است تفاوت معناداری از نظر میزان توجه به همه ۱۴ معیار کیفیت اطلاعات وب در بین رشته‌های مختلف، سطوح تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری و جنسیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز نبوده است.

مرور پیشینه پژوهش‌های انجام گرفته و نیز چارچوب‌های عرضه شده در زمینه کیفیت اطلاعات نشان می‌دهند معیارهایی که برای ارزیابی کیفیت اطلاعات وب به کار می‌روند - نظیر اعتبار، دقت، روزآمدی، هدفمندی، دسترس‌پذیری و قابلیت اعتماد- در اغلب این پژوهش‌ها

¹Tambros et al

معیارهای ذهنی هستند که اهمیت‌شان بستگی به درک و نظر کاربران دارد. از سوی دیگر، کیفیت اطلاعات وب را می‌توان از منظر تولیدکنندگان اطلاعات نیز ارزیابی کرد. بنابراین، اهمیت هر یک از ابعاد کیفیت اطلاعات بستگی به بافتاری دارد که اطلاعات در آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. در پژوهش حاضر با استفاده از مدل CC/LC IQ به شناسایی دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه نسبت به عوامل تأثیرگذار بر درک آنان از کیفیت اطلاعات وب پرداخته می‌شود. بدین منظور، نگرش اعضای هیأت علمی این دانشگاه از نظر کیفیت اطلاعات وبی و تأثیر ویژگی‌ها و تفاوت‌های فردی نظیر جنسیت، سن، رتبه علمی و دانشگاهی و حوزه تخصصی آنان مورد مطالعه قرار می‌گیرد تا مهم‌ترین مؤلفه‌های کیفیت اطلاعات وب از دیدگاه آنان تعیین و تأثیرگذاری یا عدم تأثیرگذاری تفاوت‌های فردی آنان بر ارزیابی‌شان از اطلاعات وبی مشخص شود.

۳. پرسش پژوهش

- با توجه به مدل CC/LC IQ، مهم‌ترین مؤلفه‌های درک کیفیت اطلاعات وبی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه به ترتیب کدامند؟

۴. فرضیه‌های پژوهش

۱. تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و حوزه تخصص اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.
۲. تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و رتبه علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.
۳. تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و جنسیت اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.
۴. تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و گروه سنی اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

۵. روش پژوهش

روش این پژوهش بر حسب هدف کاربردی و از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی بود. روش گردآوری اطلاعات پیرامون مبانی نظری موضوع به صورت کتابخانه‌ای و با مراجعه به

منابع چاپی، غیرچاپی و اینترنتی بوده است؛ ولی گردآوری اطلاعات در خصوص دیدگاه اعضای هیأت علمی به شکل میدانی صورت گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه‌ای برگرفته از پرسشنامه CC/LC IQ در پژوهش نایت (Knight 2007) بود. برای اطمینان از درستی ترجمه و گویایی ابزار، پرسشنامه در اختیار اساتید و صاحب‌نظران قرار گرفت، که نظر آنها نشان‌دهنده گویایی و درستی ترجمه پرسشنامه بود. در پیش‌آزمون ۲۰ پرسشنامه جهت بررسی روایی و اعتبار پرسشنامه، در بین جامعه مشابه جامعه آماری (اساتید دانشگاه آزاد اسلامی) توزیع و جمع‌آوری شد و نتایج مورد ارزیابی قرار گرفتند. پایایی ابزار در یک مطالعه آزمایشی بر روی ۳۰ نفر از اعضای هیأت علمی که در نمونه نهایی لحاظ نشده‌اند به روش آلفای کرانباخ محاسبه گردید و مقدار آن ۰/۹۱ به دست آمد که نشان از دقت بالای ابزار در سنجش متغیر مورد مطالعه دارد.

جامعه آماری این پژوهش همه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ بود. در این سال تحصیلی، ۳۶۷ نفر متشکل از مربی، استادیار، دانشیار و استاد در دانشکده‌های مختلف کشاورزی، ادبیات و علوم انسانی، علوم دامپزشکی، هنر و معماری، اقتصاد و مدیریت، منابع طبیعی، تربیت بدنی، علوم کشاورزی و فنی مهندسی این دانشگاه مشغول به خدمت بوده‌اند. حجم جامعه ۳۶۷ نفر بوده است و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۲۴ نفر محاسبه شده است. در پژوهش حاضر از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از نوع انتصاب متناسب (از هر دانشکده به نسبت تعداد استادان شاغل در آن دانشکده) استفاده شده است. و از آماره‌های توصیفی (فراوانی- جدول- درصد- میانگین) برای تنظیم، تلخیص و نمایش دادن داده‌ها در ارتباط با متغیرهای زمینه‌ای جنسیت، سن، حوزه تخصصی و رتبه علمی اعضای هیأت علمی استفاده شده است. همچنین برای آزمون فرضیات تحقیق از آزمون فریدمن (سؤال تحقیق)، آنوای یک‌راهه (فرضیه‌های پژوهشی شماره ۱، ۲ و ۳) و از آزمون تی تست مستقل برای آزمون فرضیه چهارم، تحت نرم افزار آماری SPSS.V. 21 استفاده شده است.

۶. یافته‌های پژوهش

یافته‌ها بر طبق پرسش و فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است.

۱-۶. پرسش پژوهش. با توجه به مدل CC/LC IQ، مهمترین مقوله‌ها و معیارهای درک کیفیت

اطلاعات وبی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه کدامند؟

جدول ۱. توزیع فراوانی مقوله‌های چهارگانه درک کیفیت اطلاعات وبی از دیدگاه اعضای هیأت علمی

دانشگاه ارومیه (n=۱۲۴)

مقوله‌ها	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
کیفیت ذاتی اطلاعات: (قابلیت اعتماد-صحت-عینیت-باورپذیری)	۲/۹۷	۰/۵۳۰	۱/۷۵	۴/۸۸
کیفیت بازنمودن اطلاعات: (موجز بودن-کامل بودن-ثبات داشتن-قابلیت تفهیم)	۲/۹۰	۰/۵۳۸	۱/۵۰	۴/۲۵
کیفیت دسترس‌پذیری اطلاعات: (دسترس‌پذیری-سودمندی-کارایی-امنیت)	۲/۹۶	۰/۴۹۵	۱	۴/۱۳
کیفیت بافتی اطلاعات: (روزآمد بودن-منحصر به فرد بودن-ربط-دامنه/عمق)	۳/۱۵	۰/۵۷۳	۱	۴/۶۳

جدول ۲. نتایج آزمون فریدمن در خصوص مقوله‌های درک کیفیت اطلاعات وبی از دیدگاه اعضای هیأت

علمی دانشگاه ارومیه (N=124)

اولویت	مقوله‌ها	میانگین رتبه	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی داری
۱	کیفیت بافتی اطلاعات	۳/۰۲	۳	۲۴/۳۵	۰/۰۰۰
۲	کیفیت دسترس‌پذیری اطلاعات	۲/۳۹			
۳	کیفیت ذاتی اطلاعات	۲/۳۱			
۴	کیفیت بازنمونی اطلاعات	۲/۲۸			

بر اساس میانگین رتبه‌های به بدست آمده در جدول ۲ می‌توان نشان داد که:

مناسب‌ترین مقوله‌ای که از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه برای درک کیفیت اطلاعات وبی مهم تلقی می‌شود؛ «کیفیت بافتی اطلاعات» بود و بعد از آن، مقوله‌های کیفیت دسترس‌پذیری اطلاعات، کیفیت ذاتی اطلاعات و کیفیت بازنمون اطلاعات، به ترتیب در اولویت‌های دوم تا چهارم قرار دارند. همچنین، با توجه به سطح معنی‌داری بدست آمده $0/05 \leq p\text{-value}$ و نیز با توجه به این که مقدار خی دو مشاهده شده $24/35$ بیشتر از خی دو بحرانی و

درجه آزادی ۳ می باشد می توان نتیجه گرفت که تفاوت معنی داری بین اولویت بندی رتبه های بدست آمده از آزمون فریدمن در خصوص اهمیت مقوله های مربوط به درک کیفیت اطلاعات وی بی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

جدول ۳. توزیع فراوانی معیارها یا مقوله های درک کیفیت اطلاعات وی بی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه (n=۱۲۴)

نوع معیار	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
قابلیت اعتماد	۳/۱۸	۰/۷۳۳	۱	۵
صحت	۲/۶۷	۰/۷۲۶	۱/۵۰	۵
عینیت	۳/۱۲	۰/۶۹۲	۱/۵۰	۳
باورپذیری	۲/۹۱	۰/۶۵۴	۱/۵۰	۵
موجز بودن	۲/۷۸	۰/۶۶۶	۱	۴
کامل بودن	۲/۹۴	۰/۶۹۰	۱	۴/۵۰
ثبات داشتن	۵/۷۳	۱/۱۰۳	۲	۱۰
قابلیت فهم	۳	۰/۶۸۸	۱	۵
دسترس پذیری	۲/۴۵	۰/۶۶۵	۱	۵
سودمندی	۳/۲۰	۰/۷۷۹	۱	۵
کارایی	۳/۳۳	۰/۶۹۲	۱	۴/۵۰
امنیت	۲/۸۷	۰/۸۱۸	۱	۴/۵۰
روزآمد بودن	۲/۹۶	۰/۷۵۶	۱	۴/۵۰
منحصربه فرد بودن	۳/۲۶	۰/۷۹۳	۱	۵
ربط	۳/۱۷	۰/۷۱۱	۱	۵
دامنه	۳/۲۳	۰/۷۶۳	۱	۵

جدول ۴. نتایج آزمون فریدمن در خصوص معیارهای درک کیفیت اطلاعات وی بی (n=۱۲۴)

اولویت	نوع معیار	میانگین رتبه	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی داری
۱	ثبات	۱۵/۷۸	۱۵	۴۷۶/۰۵	۰/۰۰۰
۲	کارایی	۱۰/۳۵			
۳	منحصربه فرد بودن	۹/۸۰			

			۹/۴۸	دامنه	۴
			۹/۲۷	سودمندی	۵
			۹/۱۶	قابلیت اعتماد	۶
			۸/۸۸	ربط	۷
			۸/۷۴	عینیت	۸
			۸/۰۵	قابلیت فهم	۹
			۷/۸۹	کامل بودن	۱۰
			۷/۸۹	روزآمد بودن	۱۱
			۷/۲۶	امنیت	۱۲
			۷/۱۷	باورپذیری	۱۳
			۶/۴۴	موجز بودن	۱۴
			۵/۴۲	صحت	۱۵
			۴/۴۱	دسترس پذیری	۱۶

نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به متغیر «مؤلفه‌های درک کیفیت اطلاعات وبی» از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه در جدول ۴ نشان داد که: مناسب-ترین مؤلفه‌هایی که از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه برای درک کیفیت اطلاعات وبی مهم تلقی می‌شود، مؤلفه‌های «ثبات» با میانگین رتبه ۱۵/۷۸، کارآیی با میانگین رتبه ۱۰/۳۵، و منحصربه‌فرد بودن با میانگین رتبه ۹/۸۰ است و مؤلفه‌های دسترس‌پذیری و صحت به ترتیب با میانگین رتبه ۴/۴۱ و ۵/۴۲ کمترین میانگین و اهمیت را داشته‌اند. همچنین با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده $p\text{-value} \leq 0/05$ و نیز با توجه به این که مقدار χ^2 مشاهده شده ۴۷۶/۰۵ بیشتر از χ^2 بحرانی و درجه آزادی ۱۵ می‌باشد می‌توان چنین نتیجه گرفت تفاوت معنی‌داری بین اولویت‌بندی رتبه‌های به دست آمده از آزمون فریدمن در خصوص اهمیت درک کیفیت اطلاعات وبی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

۷. فرضیه‌های پژوهش:

جدول شماره ۵: آمار توصیفی مربوط به مقوله‌های کیفیت ذاتی، باز نمودن، دسترس‌پذیری و بافتی اطلاعات

از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای

ویژگی‌های	مقوله	کیفیت ذاتی اطلاعات	کیفیت باز نمودن اطلاعات	کیفیت دسترس‌پذیری اطلاعات	کیفیت بافتی اطلاعات
-----------	-------	--------------------	-------------------------	---------------------------	---------------------

دموگرافیک		میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار
جنسیت	زن	۳/۰۸	۱۲	۰/۳۷۴	۳/۰۹	۱۲	۰/۴۲۶	۲/۱۲۵	۱۲	۰/۴۱۶	۳/۲۳	۱۲	۰/۴۵۳
	مرد	۲/۹۵	۱۱۲	۰/۵۰۱	۲/۹۲	۱۱۲	۰/۵۲۲	۲/۹۵	۱۱۲	۰/۵۰۰	۳/۱۴	۱۱۲	۰/۵۵۵
سن	زیر ۳۰ سال	۳/۰۶	۱۰	۰/۴۸۳	۲/۷۸	۱۰	۰/۶۵۰	۲/۸۱	۱۰	۰/۷۱۵	۲/۹۰	۱۰	۰/۷۷۰
	۳۰-۴۰ سال	۲/۹۸	۵۰	۰/۴۶۶	۳/۰۲	۵۰	۰/۴۷۱	۳/۰۴	۵۰	۰/۴۸۹	۳/۲۳	۵۰	۰/۵۱۶
	۴۰-۵۰ سال	۲/۹۲	۴۰	۰/۵۵۹	۲/۸۲	۴۰	۰/۵۱۳	۲/۹۲	۴۰	۰/۴۵۵	۳/۰۹	۴۰	۰/۵۳۱
	۵۰-۶۰ سال	۲/۹۱	۲۱	۰/۴۵۱	۲/۹۵	۲۱	۰/۵۴۹	۲/۹۱	۲۱	۰/۴۳۳	۳/۱۳	۲۱	۰/۴۸۲
	بالای ۶۰ سال	۳/۲۵	۳	۰/۲۱۶	۳/۲۹	۳	۰/۱۴۴	۳/۴۵	۳	۰/۵۰۵	۳/۷۰	۳	۰/۵۰۵
	علوم انسانی و اجتماعی	۳/۱۷	۳۶	۰/۶۱۱	۲/۹۴	۳۶	۰/۵۷۸	۲/۸۹	۳۶	۰/۵۷۴	۳/۲۲	۳۶	۰/۷۰۲
	علوم پایه	۳	۲۸	۰/۴۴۲	۲/۹۷	۲۸	۰/۵۴۴	۳/۰۶	۲۸	۰/۵۱۴	۳/۱۸	۲۸	۰/۴۴۹
فنی - مهندسی کشاورزی و دامپزشکی هنر و معماری	فنی - مهندسی	۲/۹۴	۱۸	۰/۳۶۱	۲/۹۸	۱۸	۰/۴۰۶	۳	۱۸	۰/۳۴۰	۳/۱۸	۱۸	۰/۳۹۱
	کشاورزی و دامپزشکی	۲/۷۴	۳۹	۰/۳۶۶	۲/۸۶	۳۹	۰/۴۹۹	۲/۹۶	۳۹	۰/۴۷۹	۳/۰۴	۳۹	۰/۵۲۱
	هنر و معماری	۳/۱۶	۳	۰/۳۶۰	۳/۱۲	۳	۰/۳۳۰	۳/۰۴	۳	۰/۲۶۰	۳/۲۰	۳	۰/۳۶۰
	مری	۲/۹۸	۱۳	۰/۴۰۷	۲/۹۵	۱۳	۰/۵۷۸	۲/۸۶	۱۳	۰/۶۵۸	۳/۱۷	۱۳	۰/۸۳۶
	استادیار	۲/۹۲	۸۰	۰/۴۳۴	۲/۹۱	۸۰	۰/۵۳۳	۲/۹۲	۸۰	۰/۴۵۷	۳/۰۸	۸۰	۰/۴۴۳
دانشیار	۳/۰۳	۲۳	۰/۵۵۸	۲/۹۸	۲۳	۰/۴۷۹	۳/۱۶	۲۳	۰/۴۴۳	۳/۲۹	۲۳	۰/۵۹۰	

ویرایش پیشنهاد

استاد	۳/۱۶	۸	۰/۸۷۳	۳/۰۱	۸	۰/۳۵۶	۳/۱۴	۸	۰/۶۱۴	۳/۴۵	۸	۰/۷۰۷
کل	۲/۹۶	۱۲۴	۰/۴۹۱	۲/۹۴	۱۲۴	۰/۵۱۵	۲/۹۷	۱۲۴	۰/۴۹۴	۳/۱۷	۱۲۴	۰/۵۴۵

با نگاهی گذرا به یافته‌های جدول ۵، ما شاهد اختلافاتی بین دیدگاه اعضای هیات علمی در خصوص ۴ مقوله کیفیت ذاتی، بازنمودن، دسترس پذیری و بافتی اطلاعات بر حسب میانگین به تفکیک جنسیت، رده سنی، تخصص و رتبه هستیم، ولی این تفاوت‌های صوری و نزدیک به هم نمی‌تواند مبنای تصمیم‌گیری‌های علمی باشد. بر این اساس مطالعه تفاوت‌های معنی‌دار آماری در بخش آزمون فرضیه‌ها پیگیری خواهد شد.

۱-۷. فرضیه اول: تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و حوزه تخصص اعضای هیات علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

جدول ۶. نتایج آزمون آنوای یک‌راهه برای آزمون تفاوت مؤلفه‌های کیفیت درک اطلاعات وب (مدل CC/LC IQ) بر اساس حوزه تخصص اعضای هیات علمی

معیار	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
مدل CC/LC IQ	بین گروهی	۴	۰/۲۴۴	۱/۵۶۴	۰/۳۰۱
	درون گروهی	۱۱۹	۰/۱۵۶		
	کل	۱۲۳			

با توجه به سطح معنی‌داری جدول ۶ ($p=0/301$) نتیجه می‌گیریم تفاوت معنی‌داری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) اعضای هیات علمی به تفکیک حوزه تخصصی وجود ندارد. این بدین معنی است که اعضای هیات علمی دیدگاه یکسانی نسبت به مؤلفه‌های اطلاعات وبی (بر اساس مدل CC/LC IQ) دارند؛ پس این فرضیه رد می‌شود.

۲-۷. فرضیه دوم: تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و رتبه علمی اعضای هیات علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

جدول ۷. نتایج آزمون آنوای یکراهه مؤلفه های کیفیت درک اطلاعات وب (مدل CC/LC IQ) بر اساس رتبه علمی اعضای هیأت علمی

معیار	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
مدل CC/LC IQ	بین گروهی	۳	۰/۲۷۹	۱/۸۰۰	۰/۲۴۲
	درون گروهی	۱۲۰	۰/۱۵۵		
	کل	۱۲۳			

با توجه به سطح معنی داری جدول ۷ ($p=0/242$) نتیجه می گیریم تفاوت معنی داری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) اعضای هیأت علمی به تفکیک رتبه علمی وجود ندارد. این بدین معنی است که اعضای هیأت علمی دیدگاه یکسانی نسبت به مؤلفه های اطلاعات وبی (بر اساس مدل CC/LC IQ) دارند؛ پس این فرضیه هم رد می شود.

۳-۷. فرضیه سوم: تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و سن اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

جدول ۸. نتایج آزمون آنوای یکراهه مؤلفه های کیفیت درک اطلاعات وب (مدل CC/LC IQ) بر اساس رده سنی اعضای هیأت علمی

معیار	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
مدل CC/LC IQ	بین گروهی	۴	۰/۱۷۲	۱/۰۸۸	۰/۴۹۲
	درون گروهی	۱۱۹	۰/۱۵۸		
	کل	۱۲۳			

با توجه به داده های جدول هشتم و سطح معنی داری ($0/492$) نتیجه می گیریم تفاوت معنی داری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) اعضای هیأت علمی به تفکیک رده سنی وجود ندارد. این بدین معنی است که اعضای هیأت علمی دیدگاه یکسانی نسبت به مؤلفه های اطلاعات وبی (بر اساس مدل CC/LC IQ) دارند؛ پس این فرضیه هم رد می شود.

۷-۴. فرضیه چهارم: تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) و جنسیت اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود دارد.

جدول ۹. نتایج آزمون تی تست مستقل از مؤلفه‌های کیفیت درک اطلاعات وب (مدل CC/LC IQ) بر اساس جنسیت اعضای ....

معیار	جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	T	سطح معنی داری
مدل CC/LC IQ	زن	۱۲	۳/۰۹۳۸	۰/۳۰۳۹۷	۱۲۲	۰/۸۴۲	۰/۴۰۲
	مرد	۱۱۲	۲/۹۸۵۳	۰/۴۶۴۹۳			

با توجه به سطح معنی داری جدول ۹ ($p=0/402$)، تفاوت معنی داری بین درک کیفیت اطلاعات وب (بر اساس مدل CC/LC IQ) اعضای هیأت علمی بر اساس جنسیت وجود ندارد. این بدین معنی است که اعضای هیأت علمی دیدگاه یکسانی نسبت به مؤلفه‌های اطلاعات وبی (بر اساس مدل CC/LC IQ) دارند؛ پس این فرضیه رد می‌شود.

۸. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد جامعه مورد مطالعه مؤلفه ثبات را مهم‌ترین مؤلفه در درک کیفیت اطلاعات تلقی می‌کنند. ثبات یعنی ارائه قالبی منظم و منطقی برای اطلاعات، به طوری که بین اطلاعات فعلی با اطلاعات قبلی گنجانده شده در همان مکان سازگاری و همخوانی وجود داشته و بازیابی دوباره اطلاعات در آن مکان آسان باشد. نایت با مطالعه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، ثبات را در مقوله بازنمونی اطلاعات قرار می‌دهد و مشکلات مربوط به ثبات اطلاعات را بستگی به ساختار اطلاعات می‌داند که توسط تولیدکننده اطلاعات ایجاد شده است و بنابراین، اهمیت کمتری در رتبه‌بندی او دارد. (Knight 2007). در رتبه بندی دهقان (۱۳۸۸) این مؤلفه در رتبه ۱۴ قرار گرفته و وانگ و استرانگ نیز آن را در رتبه ۱۳ قرار داده‌اند (Wang and 1996) Strong. شاید اهمیت و اولویت این مؤلفه برای استادان دانشگاه ارومیه از آن جهت باشد که این

ویرایش

افراد به علت دقت، تجربه و دانش زیادی که دارند، نسبت به اطلاعاتی که طولانی، پراکنده و همراه با اشکالات فراوان نگارشی و دستوری هستند، نگاه منفی تری دارند و بنابراین، این نکته بر درک آنان از کیفیت اطلاعات تأثیر بسیاری می‌گذارد.

تأثیر یا کارایی نشان‌دهنده قابلیت اطلاعات در برآوردن «نیازهای اطلاعاتی» جستجوگر در کمترین زمان ممکن است. در پژوهش حاضر این مؤلفه با میانگین ۱۰/۳۵ رتبه دوم را از نظر اهمیت به خود اختصاص داده است. نتایج پژوهش نایت نشان می‌دهد اگر چه تعداد کاربرانی که با اطلاعات نامرتب با نیازشان مواجه می‌شوند زیاد است، حجم وسیع اطلاعات موجود در وب باعث می‌شود تأثیر مواجهه با این مشکل کم باشد و فقط ۲۰ درصد از کاربران مورد مطالعه وی بر تأثیر منفی آن در درکشان از کیفیت اطلاعات اذعان کنند. در رتبه‌بندی نایت این مؤلفه در مکان ۱۴ جای گرفته است (Knight 2007). ارزش افزوده یا منحصربه‌فرد بودن اطلاعات به این معنی است که اطلاعات موردنظر تا چه میزانی می‌تواند با دادن مواد و داده‌های خاص و منحصربه‌فرد برای کاربر مفید واقع شود. در پژوهش حاضر، این مؤلفه با میانگین ۹/۸۰، از نظر اهمیت رتبه سوم را نزد کاربران داشت. نتایج پژوهش نایت نشان می‌دهد مواجهه با اطلاعات تکراری و یا اطلاعاتی که فاقد تازگی و ویژگی‌های نوآورانه هستند، درک کاربران از کیفیت اطلاعات را کاهش می‌دهد؛ لذا در رتبه‌بندی او، این مؤلفه در مکان نهم قرار دارد (Knight 2007). دهقان (۱۳۸۸) نیز به نتایجی مشابه نتایج این پژوهش دست یافته است و منحصربه‌فرد بودن از نظر جامعه مورد مطالعه او که دانشجویان تحصیلات تکمیلی بوده‌اند، سومین معیار حائز اهمیت بوده است. در پژوهش وانگ و استرانگ هم ارزش افزوده در جایگاه دوم از نظر اهمیت قرار داشت که تقریباً با نتایج مطالعه حاضر یکسان است (Wang and Strong 1996).

عمق اطلاعات به این معناست که اطلاعات گنجانده شده در منبع مورد نظر دربرگیرنده اطلاعات مورد نیاز فرد باشد جایگاه چهارم این مؤلفه در این پژوهش با میانگین ۹/۴۸ نشان می‌دهد مازاد اطلاعات و یا کمبود اطلاعات تأثیری منفی بر درک اعضای هیأت علمی دانشگاه از کیفیت اطلاعات می‌گذارد. رتبه ۱۵ برای جامعه مورد مطالعه نایت نشان می‌دهد عمق برای آنان در ارزیابی اطلاعات کم اهمیت بوده است (Knight 2007). البته در پژوهش وانگ و استرانگ این مؤلفه در رده ۱۹ قرار گرفته است (Wang and Strong 1996)؛ در حالی که برای

ویرایش
نشانده

جامعه مورد مطالعه دهقان (۱۳۸۸) مؤلفه عمق از نظر اهمیت در جایگاه پنجم قرار گرفته است و مشابه نتیجه به دست آمده در این مطالعه است..

سودمندی اطلاعات یعنی این که چه میزان می توان اطلاعات را به راحتی یافت و استفاده کرد. سودمندی برای جامعه مورد مطالعه با میانگین ۹/۲۷ در رده پنجم اهمیت قرار داشت. در رتبه بندی نایت این مؤلفه در رده ۱۲م قرار گرفته است (Knight 2007). قابلیت اعتماد به اطلاعات نشان می دهد تا چه حد می توان به اطلاعات تکیه و اعتماد کرد. رتبه این مؤلفه در پژوهش حاضر (با میانگین ۹/۱۶) برابر شش بوده است؛ در حالی که در رتبه بندی نایت، این مؤلفه در جایگاه نخست قرار داشت و مهم ترین معیاری بود که جامعه مورد مطالعه به آن توجه داشته اند (Knight 2007) وانگ و استرانگ در پژوهش خود اعتبار را مورد بررسی قرار داده اند، نه قابلیت اعتماد را (Wang and Strong 1996).

رابط اطلاعات میزان کاربردپذیری و سودمندبودن در وظیفه موردنظر جستجوگر و برآورده کردن نیازهای اطلاعاتی وی است که در این مطالعه با میانگین ۸/۸۸ از نظر اهمیت رتبه هفتم را به خود اختصاص داده است. وانگ و استرانگ ربط را یکی از مهم ترین معیارها در بازیابی اطلاعات از صفحات وب می دانند و آن را در رتبه سوم قرار می دهند (Wang and Strong 1996) و در پژوهش نایت این مؤلفه در جایگاه ۱۱ قرار می گیرد (Knight 2007). نتایج پژوهش دهقان (۱۳۸۸) نشان می دهد ربط با رتبه یک اولین و مهم ترین معیاری است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی به میزان زیاد به آن توجه دارند. عینیت اطلاعات یعنی اطلاعات عاری از هرگونه سوگیری و غرض ورزی بوده و صریحاً بر واقعیت استوار باشد. عینیت برای اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه با میانگین ۸/۷۴ در رده هشتم اهمیت قرار داشته و در مطالعه نایت در جایگاه سوم قرار گرفته است. بررسی های نایت نشان می دهد مواجهه کاربران با اطلاعاتی که برای اثبات خود هیچ گونه مدرکی ارائه نمی دهند، زیاد است و این اطلاعات تاثیر منفی بر درک کاربران از کیفیت اطلاعات برجا می گذارد. نتایج پژوهش او نشان می دهد کاربرانی که از نظر شناختی در سطح بالاتری قرار دارند، در مقایسه با کاربران عادی سخت گیری کمتری در برابر اطلاعات مغرضانه (سوگیرانه) از خود نشان می دهند و برخی از آنها این گونه اطلاعات را منبعی مناسب برای شناخت دیدگاه های مخالف به شمار می آورند (Knight 2007). در مطالعه دهقان (۱۳۸۸) و وانگ و استرانگ (۱۹۹۶) هم عینیت رتبه ۸ را به خود اختصاص داده است.

قابلیت فهم اطلاعات یعنی میزان موفقیت جستجوگر در فهم و تفسیر اطلاعات. این مؤلفه برای جامعه مورد مطالعه با میانگین ۸/۰۵ در اولویت نهم قرار داشت. از نظر نایت این بعد که رتبه ۶ را به خود اختصاص داده بود و به میزان مطلع بودن کاربران بستگی دارد (Knight 2007). در پژوهش دهقان (۱۳۸۸) این بعد در رتبه دو و در مطالعه وانگ و استرانگ نیز در رتبه شش قرار دارد (Wang and Strong 1996).

کامل بودن یا جامعیت اطلاعات در رتبه ۱۰ و در پژوهش‌های نایت Knight (2007)، دهقان (۱۳۸۸) و وانگ و استرانگ (Wang and Strong 1996) به ترتیب در مکان‌های ۸ و ۱۰ و ۱۰ می‌باشد. یعنی در تمام پژوهش‌ها، این مؤلفه به یک میزان برای کاربران اهمیت داشته است.

روزآمد بودن در پژوهش حاضر در اولویت ۱۱، در پژوهش نایت در اولویت ۷ (Knight 2007) و در مطالعه دهقان (۱۳۸۸) و وانگ و استرانگ در اولویت ۹ قرار داشت (Wang and Strong 1996).

امنیت اطلاعات (در هنگام دسترسی)، رتبه ۱۲ در پژوهش حاضر را داشته است. در پژوهش نایت امنیت برای جامعه مورد مطالعه در کمترین درجه اهمیت (رتبه ۱۶) قرار داشت (Knight 2007) و در پژوهش دهقان (۱۳۸۸) این مؤلفه در رتبه ۱۴ قرار بود. در پژوهش وانگ و استرانگ هم این مؤلفه دارای رتبه ۱۸ بود (Wang and Strong 1996). نایت بر این باور است که گروه استفاده کننده از اطلاعات (جامعه مورد مطالعه) نسبت به امنیت اطلاعات آگاهی و یا توجه اندکی داشته و یا کاملاً نسبت به آن بی‌اطلاع و بی‌توجه بوده‌اند. (Knight 2007). با توجه به نزدیکی نتایج در هر چهار پژوهش، استدلال نایت در اینجا منطقی و صحیح به نظر می‌رسد.

باورپذیری اطلاعات بر موقتی بودن آن تأکید می‌کند. اگر چه این معیار در پژوهش نایت برای کاربران از اهمیت بالایی برخوردار بود و در رده ۴ قرار داشت (Knight 2007)، در پژوهش وانگ و استرانگ در جایگاه یک (Wang and Strong 1996) and Strong و در پژوهش دهقان (۱۳۸۸) نیز رتبه چهارم را به خود اختصاص داده است. اما نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد باورپذیری با میانگین ۷/۱۷ و احراز رتبه ۱۳، برای کاربران چندان حائز اهمیت نبوده است. تجربه زیاد و آگاهی و دانش کافی درباره

پیشینه
پیش

اطلاعات گنجانده شده در وب سایت‌های مورد نظر باعث می‌شود استادان به اطلاعاتی که آشکارا غلط و نادرست هستند و با یافته‌های علمی همخوانی ندارند، کمتر توجه کنند و با دانش و ادراک خود به راحتی آنها را شناسایی کرده و کنار گذارند. لذا آنان نسبت به این گونه اطلاعات نگاه منفی نداشته و سخت‌گیری کمتری دارند.

موجز بودن اطلاعات با میانگین ۶/۴۴ در جایگاه ۱۴ اهمیت قرار داشت و در مطالعه وانگ و استرانگ دارای رتبه ۱۷ بوده (Wang and Strong ۱۹۹۶) و در پژوهش نایت رتبه ۵ را داشت (Knight 2007). نایت ارزیابی این بعد از کیفیت اطلاعات را بستگی به سطح مهارت کاربران اطلاعات دارد (Knight 2007). دهقان (۱۳۸۸) نیز در پژوهش خود به نتایج مشابه نتایج پژوهش حاضر رسیده است و رتبه این معیار برای جامعه مورد مطالعه او ۱۳ بود. چون جامعه مورد مطالعه دهقان و نیز جامعه پژوهش حاضر، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اعضای هیأت علمی دانشگاه بوده‌اند، آنان بنا به استدلال نایت باید دارای مهارت‌های نگارشی بیشتر از حد متوسط و مهارت‌های ارزیابی بالایی باشند و نتیجه‌ای مشابه نتیجه نایت برای این معیار به دست دهند Knight (2007)؛ اما نتایج به دست آمده در پژوهش اخیر و پژوهش دهقان مغایر این امر است و با استدلال نایت همخوانی ندارد. شاید این تعارض را چنین بتوان توضیح داد که استادان و دانشجویان هر دو پژوهش دارای مهارت‌های نگارشی خوبی هستند؛ اما تکرار مواجهه با چنین اطلاعاتی باعث می‌شود آنان آگاهانه این مشکلات را نادیده بگیرند و اهمیت چندانی برای آنها قائل نشوند. بنابراین، علاوه بر نوع نیاز کاربران، میزان تحمل کاربران نیز در نوع ارزیابی‌های آنان اثر می‌گذارد.

صحت اطلاعات به معنای عاری بودن آن از خطاست. این بعد با میانگین ۵/۴۲ در رده ۱۵ جای گرفت؛ در حالی که در پژوهش نایت و وانگ و استرانگ و دهقان (۱۳۸۸) به ترتیب جایگاه ۲ و ۴ و ۴ را به خود اختصاص داد (Wang ۱۹۹۶; Knight 2007) and Strong. مطالعه نایت نشان می‌دهد کاربرانی که در صفحات وب با اشکالات املائی مواجه می‌شوند، بسیار اندک هستند و همین امر باعث می‌شود تاثیر منفی این بعد را بر درک خود از کیفیت اطلاعات، بسیار زیاد ارزیابی کنند. (Knight 2007).

در این پژوهش، دسترس پذیری کمترین اهمیت (رتبه ۱۶) را در میان معیارهای مربوط به کیفیت اطلاعات داشت که با نتایج پژوهش نایت همخوانی دارد (Knight 2007) و مطالعه دهقان (۱۳۸۸) تا حدودی با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد.

در باب مقوله های چهارگانه کیفیت اطلاعات، در پژوهش حاضر، مقوله بافتی (با مؤلفه های روزآمدبودن، منحصربه فردبودن، ربط و دامنه) دارای بیشترین اهمیت برای اعضای هیأت علمی در ارزیابی کیفیت اطلاعات وب بوده و مقوله بازنمونی (با زیرمؤلفه های موجز بودن، کامل بودن، ثبات داشتن، قابلیت فهم) دارای کمترین اهمیت در درک از کیفیت اطلاعات این کاربران است. مقوله دسترس پذیری (با مؤلفه های سودمندی، کارایی، امنیت و دسترس پذیری) و مقوله ذاتی کیفیت (قابلیت اعتماد، صحت، عینیت و قابلیت باورپذیری)، به ترتیب در جایگاه دوم و سوم اهمیت قرار داشتند. در پژوهش نایت، مقوله هایی که به ترتیب بیشترین تا کمترین اهمیت را برای کاربران در درک از کیفیت اطلاعات داشته اند، عبارت بودند از: مقوله ذاتی کیفیت، مقوله بازنمونی، مقوله بافتی و مقوله دسترس پذیری (Knight 2007).

آزمون فرضیه های پژوهش نشان داد تفاوت معناداری بین درک کیفیت اطلاعات وب و حوزه تخصص، رتبه علمی، رده سنی و جنسیت اعضای هیأت علمی دانشگاه ارومیه وجود ندارد. نتایج به دست آمده از این پژوهش تفاوت های چشمگیری را در رتبه بندی معیارهای کیفیت اطلاعات با پژوهش های دیگر (Wang and Strong ۱۹۹۶; Knight 2007) و دهقان (۱۳۸۸) نشان می دهد؛ لذا چنین می توان استدلال کرد که اهمیت معیارهای کیفیت اطلاعات از نظر استفاده کننده، بر اساس آن چه فرد به طور ایده آل مناسب می داند، آن چه فرد فکر می کند که بر قضاوت او در مورد کیفیت اطلاعات تأثیرگذار است و آن چه فرد در عمل مورد توجه قرار می - دهد متفاوت است. این همان نتیجه ای است که دهقان (۱۳۸۸) نیز در پژوهش خود بدان دست یافته است.

از سوی دیگر، تفاوت های موجود میان نتایج به دست آمده برای این پژوهش و پژوهش نایت را این گونه می توان توضیح داد که به گویه های پرسشنامه های مربوط به این پژوهش با حضور محقق در کنار پاسخ دهندگان و با ارائه توضیحات لازم توسط وی در باره هر یک از سؤالات پاسخ داده شد و با توجه به این که برخی از استادان هنگام پاسخگویی به سؤالات، نظرات خود را با محقق در میان می گذاشتند. پس بسیاری از افراد جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، این پرسش ها را با فرض

وبسایت‌های فارسی زبان در ذهن خود پاسخ داده‌اند؛ درحالی که دیدگاهشان درباره وب سایت‌های انگلیسی زبان متفاوت بوده است؛ یعنی سوگیری ذهنی آنان بر نوع ارزیابی‌هاشان اثر گذاشته است. لذا نتایج به دست آمده در رتبه‌بندی مؤلفه‌های ۱۶ گانه، با نتایج پژوهش نایت متفاوت بوده است (Knight 2007). بنابراین، تفاوت‌های چشمگیر میان نتایج این پژوهش و پژوهش نایت درباره اهمیت مؤلفه‌های ۱۶ گانه مدل CC/LC IQ را می‌توان بر این اساس توضیح داد؛ یعنی می‌توان ادعا کرد اگر پرسش‌های پرسشنامه منحصرأ درباره وبسایت‌های انگلیسی زبان یا لاتین طراحی می‌شد، با فرض همین جامعه آماری، نتایج متفاوت‌تری به دست می‌آمد.

۹. پیشنهادهای اجرایی پژوهش

- از آنجایی که در ارزیابی کیفیت اطلاعات وب، مولفه ثبات از اهمیت بالایی در نزد اعضای هیئت علمی برخوردار بود و اطلاعات طولانی، نامتمرکز و حاوی اشکالات دستوری و نگارشی فراوان باعث درک منفی آنها از کیفیت اطلاعات وبی می‌شود، لذا تولیدکنندگان اطلاعات در فضای اینترنت و بالاخص افراد و نهادهایی که با هدف ارائه اطلاعات مناسب و پرکاربرد برای جامعه دانشگاهی و اساتید، اقدام به طراحی و تهیه اطلاعات برای صفحات وب می‌کنند، باید این مولفه‌ها و تاثیر منفی ناکارآمدی آنها را بر دانشگاهیان در نظر بگیرند و تلاش کنند تا اطلاعاتی با ثبات متمرکز و عاری از مشکلات دستوری و نگارشی عرضه کنند.

- نتایج بدست آمده برای این پژوهش و تفاوت‌هایی که در رتبه‌بندی مولفه‌های مربوط به کیفیت اطلاعات با پژوهش نایت وجود دارد و با توجه به اینکه اساتید در ارزیابی‌های خود از کیفیت اطلاعات، میان کیفیت صفحات وب داخلی و خارجی تفاوت‌های بسیاری قائل می‌شوند، لذا پیشنهاد می‌شود که فعالان عرصه اینترنت در داخل کشور با مساعدت و همکاری اساتید و دانشگاهیان به صورت جدی در این باره بیان‌دیشند و ضعف‌های موجود در این زمینه را شناسایی کرده و در قالب‌های پژوهش‌های مستقلی مورد بررسی قرار دهند.

- مولفه کارایی برای جامعه مورد مطالعه ما دارای اهمیت بالایی است یعنی اعضای هیئت علمی انتظار دارند که اطلاعات همخوان با نیازهای اطلاعاتی‌شان با سرعت بالایی از اینترنت دریافت و ذخیره کنند لذا همکاری بیش از پیش مسئولان وزارت علوم و دانشگاه‌ها و دست‌اندرکاران حوزه ارتباطات و اینترنت برای رفع این گونه مشکلات ضروری به نظر می‌رسد.

۱۰. منابع

- ایلخانی، شکوفه. ۱۳۷۹. بررسی صفحات خانگی (Home pages) مراکز آموزشی و پژوهشی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی (تهران شمال).
- برادر، رویا، و شیدا نجفی‌نیا. ۱۳۸۷. ارزشیابی تارنما (وب سایت) های مجله های الکترونیکی پیوسته کودک و نوجوان در ایران ۲۳ (۴): ۱-۳۴.
- پشوتن، نگین. ۱۳۸۶. بررسی و ارزیابی صفحات خانگی وب سایت های فارسی مرتبط با علوم کتابداری و اطلاع رسانی با توجه به استانداردهای جهانی. کتاب ماه کلیات ۷۸: ۱۲-۲۷.
- دهقان، لیلا. ۱۳۸۸. بررسی میزان آشنایی و کاربرد معیارهای کیفیت اطلاعات وب، نمونه مورد مطالعه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- دهقان، لیلا. ۱۳۹۱. بررسی میزان آشنایی و کاربرد معیارهای کیفیت اطلاعات وب، نمونه مورد مطالعه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز، علوم و فناوری اطلاعات ۱۰۱۲ (۴): ۲۷-۱۰۳۱.
- رضایی شریف آبادی، سعید، و نوشین فرودی. ۱۳۸۱. ارزیابی صفحات وب کتابخانه های دانشگاهی ایران و ارائه الگوی پیشنهادی. فصلنامه کتاب ۱۳ (۴): ۱۲-۱۹.
- عصاره، فریده. ۱۳۸۱. معیارهای ارزیابی منابع اینترنتی. فصلنامه کتاب ۱۳ (۱): ۷۳-۶۲.
- عصاره، فریده و زینب پاپی. ۱۳۸۷. «ارزیابی کیفیت تارنما (وب سایت) های کتابخانه های دانشگاهی دولتی ایران به منظور ارائه پیشنهادهایی در جهت ارتقاء کیفیت آنها». فصلنامه علمی- پژوهشی علوم و فناوری اطلاعات، ۲۳ (۴).
- فدایی عراقی، غلامرضا. ۱۳۸۴. نکاتی پیرامون اطلاعات، اطلاع شناسی و ارتباطات. مجله روانشناسی و علوم تربیتی، ۳۵ (۲): ۸۵-۱۰۸.
- فرج پهلوی، عبدالحسین، و علی مرادمند. ۱۳۸۵. تحلیل محتوایی وب سایت های دانشگاهی و تحقیقاتی ایران. فصلنامه کتاب ۶۵: ۲۶۱-۲۷۶.
- محمد اسماعیل، صدیقه. ۱۳۸۴. کاربردپذیری صفحات وب دانشگاه های صنعتی کشور. فصلنامه کتاب ۶۱: ۱۰۷-۱۳۶.
- مرادمند، علی. ۱۳۸۴. رایاه الگویی مناسب برای ارتقاء کیفی وب سایت کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران از طریق تحلیل محتوایی و ساختاری ویژگیهای وب سایت های کتابخانه های ملی جهان با استمداد از نظرات صاحب نظران ایرانی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- مردانی نژاد، علی، آیدا فرهادی، طاهره خانجانی و مرجان امیری مقدم. ۱۳۹۱. ارزیابی کیفیت وب سایت های واحدهای آموزش مجازی دانشگاه های علوم پزشکی ایران و جهان. فصلنامه گام های توسعه در آموزش پزشکی ۹ (۲): ۱۷۹-۱۹۰.

نیکلاس، دیوید. ۱۹۴۷. ارزیابی نیازهای اطلاعاتی: ابزارها، فنون و مفاهیم در عصر اینترنت. ترجمه سید نورالله نصراللهی. ۱۳۹۰. تهران: نشر کتابدار.

- Eppler, M., and P. Muenzenmayer. 2002. Measuring information quality in the web context: a survey of state-of-the-art instruments and an application methodology. In Proceeding of 7th International Conference on Information Quality, 187-196. <http://mitiq.mit.edu/ICIQ/Documents/IQ%20Conference%202002/Papers/MeasureInfoQualityInTheWebContext.pdf> (accessed 23 Jan 2012).
- Eppler, M. J., and D. Wittig. 2000. Conceptualizing information quality: A review of Information quality frameworks from the last ten years. In Proceedings of the 2000 Conference on Information Quality, 83-96. <http://mitiq.mit.edu/iciq/documents/iq%20conference%202000/papers/conceptiqareviewofiqframework.pdf> (accessed 3Feb 2012).
- Kahn, B. K., D. M. Strong, and R. Y. Wange. 2002. Information quality benchmarks: product and service performance. Communications of the ACM 45 (4): 184-192. <http://web.mit.edu/tdqm/www/tdqmpub/KahnStrongWangCACMApr02.pdf> (accessed 28 Feb 2012).
- Katerattanakul, P., and K. Siau. 1999. Measuring information quality of web sites: development of an instrument. In Proceeding of the 20th International Conference on Information Systems (ICIS99), Charlotte, North Carolina. United State, P.279-285.
- Klein, B. D. 2002. When do users detect information quality problems on the World Wide Web? In 8th Americas Conference on Information Systems, 1101-1103. <http://sighci.org/amcis02/RIP/Klein.pdf> (accessed 29 Feb 2012).
- Knight, S. A. 2007. User perceptions of information quality on World Wide Web information retrieval behavior. Doctoral Dissertation, School of MIS Edith Cowam University. http://mitiq.mit.edu/ICIQ/awards/documents/Ballou-Pazer/2008PhD_Knight.pdf (accessed 8 Mar 2012).
- Liu, L., and L. N. Chi. 2002. Evolutional data quality: a theory-specific view. In the proceeding of the 7th International Conference on Information Quality, (MIT IQ Conference), 292-304. <http://mitiq.mit.edu/ICIQ/Documents/IQ%20Conference%202002/Papers/EvolutionalDataQualityATheorySpecificView.pdf> (accessed 30 Jan 2012).
- Naumann, F., and C. Rolker. 2000. Assessment methods for information quality criteria, 1-16. <http://www.fing.edu.uy/inco/cursos/caldatos/articulos/naumann00assessment.pdf> (accessed 29 Dec 2011).
- Shanks, G., and B. Corbitt. 1999. Understanding data quality: social and cultural aspects. In the proceeding 10th Australasian Conference on Information Systems, 785-797. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.5.4092&rep=rep1&type=pdf> (accessed 22 Aug 2011).
- Stvilia, B., L. Mon, and Y. J. Yong. 2009. A model for online consumer health information quality. JASIST, 60 (9): 1781-1791. <http://mailer.fsu.edu/~bstvilia/papers/conHealthcareIQ.pdf> (accessed 22 Aug 2011).
- Stvilia, B., M. B. Twidale, L. C. Smith., and L. Gasser. 2005. Assessing information quality of a community-based encyclopedia. In the proceeding of the 10th International Conference on Information Quality. <http://mailer.fsu.edu/~bstvilia/papers/quantWiki.pdf> (accessed 20 Jun 2011).
- Tambros, A., I. Ruthvent, and J. M. Jose. 2003. Searcher's criteria for assessing web pages. In Proceeding of the 26th annual International ACM SIGIR Conference on Research and Development in Information Retrieval. Toronto. Canada, 385-386. NewYork: ACM (Association for Computing Machinery).
- Wang, R. Y., and D. M. Strong. 1996. beyond accuracy: what data quality means to data consumers. Journal of management Information Systems 12 (4): 5-34. [http://www.thespatiallab.org/resources/data%20quality\(JMIS\).pdf](http://www.thespatiallab.org/resources/data%20quality(JMIS).pdf) (accessed 30 Oct 2011).

Effective factors on perception of faculty members of Uremia University from web-based information quality based on CC/LC IQ model

Nasibeh Ansari

MA in Knowledge and Information Science,

Dariush Matlabi,

PhD in Knowledge and Information Science; Assistant Professor;
Islamic Azad University, Yadegar-e Emam Khomeyni (RAH) Shahr-e Rey, Tehran, Iran

Mohammad Kazem Hamzehpur

PhD in Knowledge and Information Science ; Assistant Professor ;
Islamic Azad University, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran.

Abstract

This study aimed to recognize effective factors on perception of faculty members of Uremia University from web-based information quality based on CC/LC IQ model. Descriptive-survey was used as research method. Data was collected from a sample of 124 faculty members, selected out of the 367 participants of the main society as study population. The data was gathered using Knight's questionnaire (2007) named "perceptions of information quality". According to the Results, the contextual information quality (IQ) was of most

importance for the users and the representational IQ was of least importance. Accessibility IQ and Intrinsic IQ were of third and fourth importance. The results of this test about the importance of web-based information quality factors show that consistency with the average of 15.78 was the most important factor. Efficiency and value-added with the average of 10.35 and 9.80 followed consistency. Concise, accuracy and availability with the average of 6.44, 5.42 and 4.41 were the least important factors. Probability levels hypotheses show that there is no significant difference between web-based information quality perception and the individual differences (Specialty, academic rank, age and gender) of faculty members of Oromia University. Based on hypotheses test, all the four hypotheses were rejected.

Keywords: Quality Perception, Web-based information quality, CC/LC IQ Model, World Wide Web, Faculty members, Oromia University.